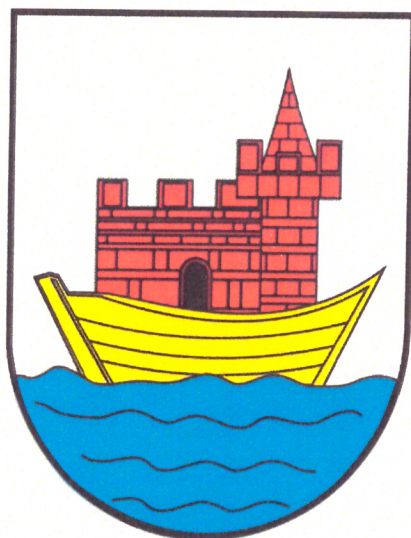

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2019-2025**

*Żadna przemoc nie poskramia
lecz rozdrażnia człowieka.*

Lew Tołstoj

S

T

O

RZEMOCY

*Człowiek stosujący przemoc
jest większym niewolnikiem od tego,
który cierpi z jej powodu.*

Lew Tołstoj

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	2-3
I. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	4-7
II. Diagnoza – charakterystyka problemów społecznych w Gminie Sępól7-16	
III. Analiza SWOT.....	16-17
IV. Cele , działania, sposoby, realizacji.....	17
V. Adresaci Programu.....	17
VI. Realizatorzy Programu.....	18
VII. Metody działania... ..	18-21
VIII. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	21
IX. Czas realizacji.....	21
X. Podsumowanie.....	22

WSTĘP

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2025 jest kontynuacją oraz uzupełnieniem działań podejmowanych w latach 2014-2018. Opracowanie Programu jest koniecznością dostosowania dokumentu samorządu lokalnego do aktów prawnych określających kierunki i założenia prowadzenia polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy.

Zawarte w Programie kierunki działań są konsekwencją dobrych praktyk, opierających się na doświadczeniu i współpracy podmiotów, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i biorących udział w opracowaniu niniejszego dokumentu.

Przemoc w rodzinie to zjawisko dość często występujące w naszym społeczeństwie. Dotyka rodziny o różnym statusie społecznym, nie tylko tzw. „margines społeczny”. Sprawca przemocy to nie tylko alkoholik, a coraz częściej to osoba dobrze wykształcona, majątna, zajmująca prestiżowe stanowiska, lubiana i szanowana. Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z przyczyn osobistych, frustracji, stresu, uzależnienia, z zaburzeń psychicznych, braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Z uwagi na skalę występowania przemocy w rodzinie, jak też jej degradacyjny charakter w sferze jednostki jak i społeczeństwa, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie stało się jednym z zadań polityki społecznej. Zadania realizowane są na różnych szczeblach życia publicznego w Polsce. Badania nad zjawiskiem przemocy w rodzinie, w polu widzenia nauki, na szerszą skalę rozpoczęły się ok. 30 lat temu i od tamtego momentu obserwuje się wzrost rozpowszechniania literatury na ten temat.

System przeciwdziałania przemocy w Polsce określa Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015, poz.1390). Ustawa wskazuje samorządom terytorialnym oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz sprawcą. Ustawodawca w art. 6 ust. 2 oraz art. 9 wspomnianej ustawy wyznaczył gminom zadania wśród, których jest:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach, którego funkcjonuje zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, integrujący i koordynujący działalność na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Sępólno został powołany na mocy zarządzenia Burmistrza Sępólna.

- opracowanie i realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Realizacja poprzedniego programu zakończyła się wraz z końcem 2018 r., wobec czego konieczne stało się opracowanie nowego.

Opracowanie programu powierzono Gminnemu Zespołowi Interdyscyplinarnemu do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem strategicznym Programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie. Cel ten będzie realizowany poprzez cele operacyjne (szczegółowe):

1. Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
2. Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

3. Podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

4. Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poszczególnym celom szczegółowym przypisano działania, które zaplanowano w sposób uwzględniający możliwości finansowo – organizacyjne Gminy Sępólno

Niniejszy Program wpisuje się w realizację m.in. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sępólno.

Zgodnie z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zaplanowane działania będą miały charakter:

- uprzedzający: diagnozowanie, informowanie, edukacja, profilaktyka;
- interwencyjny: opieka i terapia,
- wspierający: poradnictwo, terapia i inne,
- korekcyjno-edukacyjny,

i będą obejmowały następujące sfery:

- prewencja,
- prawo,
- zdrowie,
- edukacja,
- praca socjalna.

Program wskazuje założenia i adresatów działań, wymienia wskaźniki ewaluacji, realizatorów i przewidywane efekty. Zawiera również podstawy teoretyczne zjawiska przemocy w rodzinie i przepisy prawne

I. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

1. Pojęcie przemocy w rodzinie.

Przemoc na ogół kojarzy się z biciem, popychaniem, kopaniem, czyli znęcaniem się fizycznym, ewentualnie zmuszaniem do upokarzających czynności lub też gwałtem.

Jednakże należy posiadać wiedzę, iż przemocą jest też poniżanie, oczernianie, wyzywanie, ograniczanie swobody, izolowanie od otoczenia itp. W takich przypadkach ranione są uczucia, niszczone poczucia własnej wartości.

Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

W relacjach międzyludzkich przemoc obecna była od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej, jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. W konsekwencji stosowanie przemocy prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw.

Definicja przemocy w rodzinie, zwana także potocznie przemocą domową, zgodnie z treścią art. 2 pkt. 2 (ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) brzmi: *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.*

Osoby wymienione w zacytowanym pkt. 1 to: *członek rodziny – należy przez to rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – kodeks karny, a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą.*

Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny (rodzice, dziadkowie, pradiadkowie), zstępny (dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

Na zjawisko przemocy w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną:

1. Perspektywa indywidualna to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy.
2. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia.
3. Perspektywa społeczna to odbiór społeczny zjawiska przemocy w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy, prospołeczność obywateli, postawy i czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć również z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej:

1. Prawna - przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego, dotyczy znęcania się fizycznego lub psychicznego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności.
2. Moralna - przemoc to krzywdzenie słabszego i jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi.

Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania.

3. Psychologiczna - przemoc zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwalaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu.
4. Społeczna – przemoc wskazuje czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje:

- intencjonalność – działanie sprawcy jest zamierzone i ma na celu kontrolowanie, podporządkowanie sobie ofiary;
- dysproporcja sił – sprawca ma przewagę (fizyczną, emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną i społeczną) nad ofiarą;
- naruszenie praw i dóbr osobistych – sprawca wykorzystując przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary, np. prawo do nietykalności osobistej, godności;
- szkody i cierpienie ofiar – działanie sprawcy przynosi ofierze szkody fizyczne i psychiczne, czasem również materialne.

Osobą doznającą przemocy w rodzinie może być każdy, szczególnie:

- współmałżonkowie lub partnerzy (najczęściej kobiety);
- dzieci,
- osoby starsze,
- osoby chore i niepełnosprawne.

2. Rodzaje i typy przemocy

Przemoc w rodzinie może przyjmować następujące formy:

1. przemoc fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej; zachowania powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie policzkowanie;
2. przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej; zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce;
3. przemoc seksualna - naruszenie intymności; zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić, np. wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych;
4. przemoc ekonomiczna - pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjaś

własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów.

5. zaniedbanie – stan ciągłego niezaspakajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Formy przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno.

3. Fazy cyklu przemocy

W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych,
- faza ostrej, gwałtownej przemocy – to druga faza, w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji),
- faza „miodowego miesiąca” – to trzecia faza w czasie, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak jak gdyby przemoc nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie za sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta.

4. Skutki przemocy w rodzinie.

Przemoc może spowodować obrażenia fizyczne jak też trwałe następstwa w psychice człowieka. Cierpią nie tylko Ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, a są to najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- - poważne obrażenia ciała,
- - wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców),
- - przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- - niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- - zmienność nastrojów, decyzji,
- - lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- - kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- - zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

- - obrażenia cielesne,
- - życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- - brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- - liczne schorzenia psychosomatyczne,

- - zniecanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

Konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (np. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp.).

Istnieje ryzyko, że jeśli raz doszło do użycia przemocy będzie ona się powtarzać, dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

II. DIAGNOZA –charakterystyka problemów społecznych w Gminie Sępapol

Skala zjawiska przemocy w rodzinie.

Miasto i Gmina Sępapol zajmują powierzchnię 246,38 km². W skład gminy wchodzi 48 miejscowości, w tym miasto Sępapol.

Jednym z problemów występujących w gminie Sępapol jest wysoki wskaźnik bezrobocia, jest on dwukrotnie wyższy od wskaźnika wyliczonego dla obszaru kraju. Kolejne istotne problemy to: alkoholizm, niezaradność, niskie wykształcenie, bierność zawodowa itp. Istniejące kwestie powodują napięcia społeczne, rodzą konflikty i frustracje. Do tego nawarstwiają się problemy wychowawcze z dziećmi i opieką nad ludźmi starszymi. Brak pracy, brak płynności finansowej, nieumiejętność radzenia sobie z zaistniałą sytuacją, stają się powodem degradacji społeczeństwa, co często doprowadza do zachowań agresywnych i stosowania przemocy. Ponadto stosowaniu przemocy w rodzinie sprzyjają normy społeczne i zwyczajowe. Wiele pokoleń stosowało przemoc wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, ponieważ istniało społeczne przyzwolenie na takie zachowania. Znaczący wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie mają też wzorce przejęte z wychowania czy pochodzenia. Uzależnienia/nadużywanie alkoholu są czynnikami, które generują zachowania agresywne/przemocowe.

Wielu sprawców w czasie popełniania czynu jest pod wpływem alkoholu. Wiadomym jest, że alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa ryzyko reagowania złością na niepowodzenia życiowe, czy codzienne trudności.

Wyróżnianych jest kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni. Kategorią ofiar przemocy, o której mówiło się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi. Ostatnie lata pokazały jednak, że osoby starsze stają się coraz częściej ofiarami przemocy dorosłych dzieci, głównie synów.

Osoby doświadczające przemocy często tracą kontakt z własnymi potrzebami, nie ufają swoim odczuciom, tłumią emocje, co w konsekwencji prowadzi do tego, że nie proszą o pomoc. Dlatego praca grup pomocowych powinna uświadamiać społeczeństwo, że każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, a człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany.

Trudno określić skalę zjawiska przemocy w rodzinie, ponieważ nie wszystkie akty przemocy są ujawniane. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Ogólne szacowanie skali przemocy domowej obarczone jest dużym błędem ze względu na ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy.

Diagnoza skali zjawiska przemocy w rodzinie środowiska Gminy Sępólno została stworzona w oparciu o dane uzyskane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie, Posterunku Policji w Sępólnie, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie oraz Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Sępólno.

Diagnoza ma na celu wskazanie problemów, a w konsekwencji określenie wynikających z nich celów i zadań do zrealizowania.

Program tworzony jest na potrzeby społeczeństwa naszej gminy. Aby służył on naszej społeczności lokalnej, nieodzowne jest posiadanie znajomości problemów i zagrożeń z jednej strony, zaś z drugiej strony szans i aspiracji. Optymalna wiedza pozwoli na właściwe wykorzystanie posiadanych zasobów i poszukiwanie nowych rozwiązań..

Rodzaj i liczba spraw prowadzonych na podstawie wniosków wpływających do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie.

		2015	2016	2017
1.	Liczba wpływających wniosków	40	38	43
2.	Liczba wysłanych zaproszeń na spotkanie z członkami GKRPA	66	53	50
3.	Liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy interwencyjno-motywacyjne	27	30	36
3.	Liczba wystąpień o opinię psychiatryczno-	24	20	27

	psychologiczną			
4.	Liczba wniosków skierowanych do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego	22	17	20
5.	Postanowienia Sądu o leczeniu stacjonarnym – w szpitalu	13	12	13
6.	Postanowienia Sądu o leczeniu niestacjonarnym – w poradni	7	6 (w tym 3 z dozorem kuratora)	7 (w tym 3 z dozorem kuratora)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie.

Powyższe dane świadczą, iż liczba wpływających i rozpatrywanych przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków jest porównywalna w ostatnich trzech latach. Wracając jednak do lat 2011-2013, gdzie kolejno wpłynęło - 57, 53, 56 wniosków, to widać znaczny spadek wpływających spraw dotyczących nadużywania alkoholu. Zwiększyła się natomiast liczba osób, z którymi prowadzono rozmowy interwencyjno-motywacyjne. Na 40 wniosków w 2015 roku, na rozmowę zgłosiło się 27 osób - co stanowi 68%. Dla przykładu w 2011 roku na 57 wniosków, na rozmowę zgłosiły się 24 osoby, co stanowiło 42%. Można domniemać, iż zwiększyła się świadomość w społeczeństwie, jak też zadziałała zasada interdyscyplinarności.

Niestety pomimo większej liczby osób zgłaszających się na zaproszenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie, nadal odczuwalny jest brak chęci współpracy ze strony osób nadużywających alkoholu. Jednym z mierników powyższego wniosku jest liczba wysyłanych zaproszeń na rozmowy interwencyjno-motywacyjne. Zdarza się, że do niektórych osób wysyłano nawet po trzy monity.

Rodzaj i liczba spraw prowadzonych przez Posterunek Policji w Sępólnie

Dane Posterunku Policji w Sępólnie		2015		2016		2017	
		Dorośli/ nieletni		Dorośli/ nieletni		Dorośli/ nieletni	
1.	liczba interwencji domowych	46	0	42	0	46	0
2.	liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	7	0	4	0	3	0
3.	popelnione przestępstwa w związku z alkoholem	5	0	8	0	5	0
4.	liczba rodzin, w których rozpoczęto procedurę „NiebieskieKarty”	24	0	19	0	12	0
5.	ilość postępowań skierowanych do sądu z art. 207 KK	5	0	5	0	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Sępólnie.

Dane przedstawione powyżej wskazują, że liczba interwencji domowych w latach 2015-2017 jest zbliżona. Kiedy jednak cofniemy się do lat 2011-2013, w których prowadzono diagnozę na potrzeby poprzedniego programu, to zauważymy znaczny spadek interwencji domowych.

W latach 2011-2013 policja interweniowała – 132, 90 i 130 razy. Porównując interwencje z lat 2015-2017 to spadek jest o 300%. Można zatem domniemywać, że sytuacja na tym polu uległa poprawie. Czynniki mających wpływ na taki stan rzeczy możemy dopatrywać się między innymi w zmianie prawa, jak też wprowadzeniu w życie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Akty prawne wprowadziły bardziej skuteczne sankcje dla sprawców przemocy, a jednocześnie objęły większą ochroną ofiary przemocy.

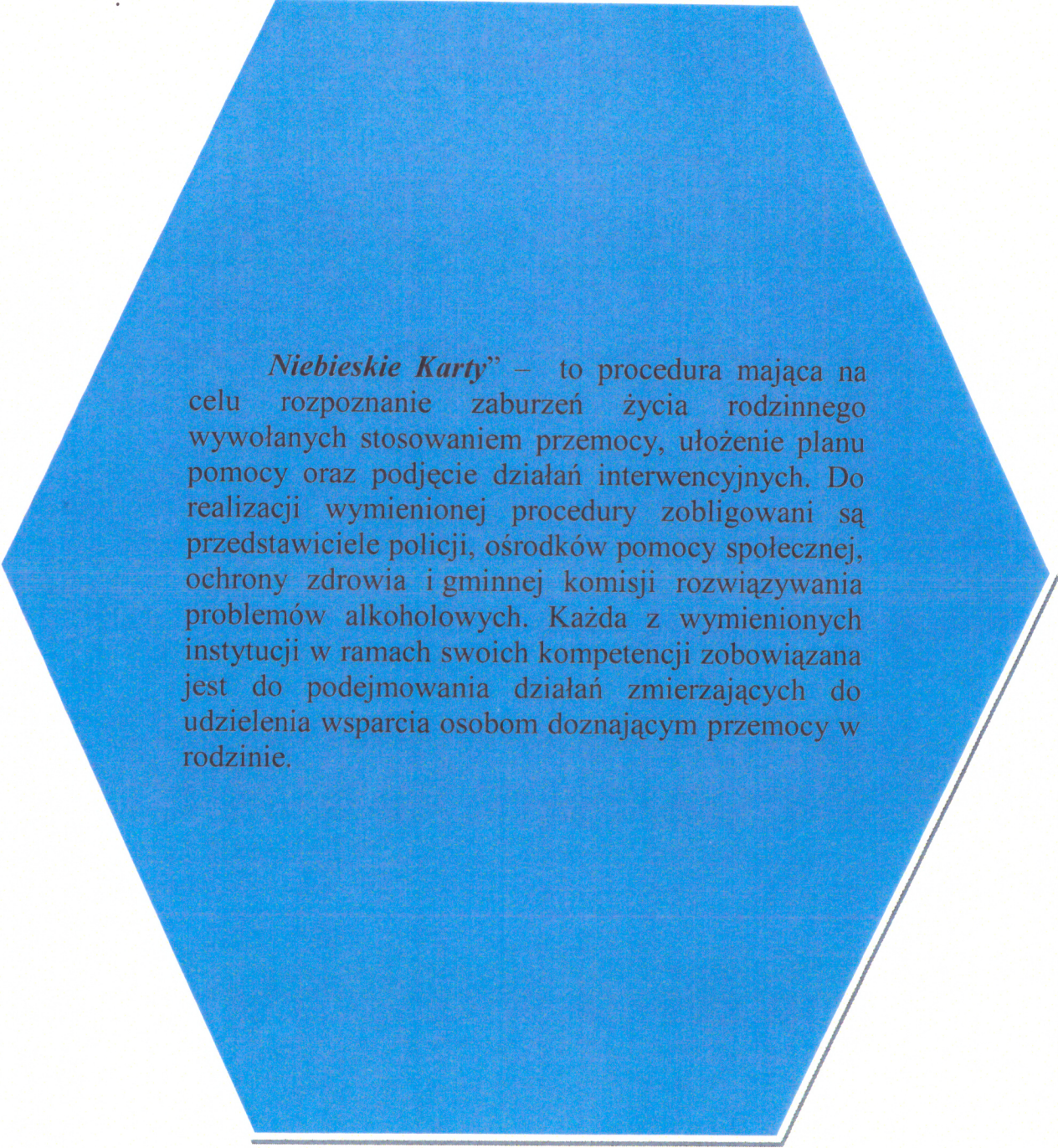
Drugim zauważalnym elementem, w tym zestawieniu, jest spadek od 2015 roku liczby rozpoczynanych procedur *Niebieskie Karty*. Można to tłumaczyć wzrostem świadomości społeczeństwa i zaprzestaniem traktowania tego problemu w sferze tabu.

Powody przyznawania pomocy dla mieszkańców Gminy Sępólno – dysfunkcje (na podstawie ustawy o pomocy społecznej)

Dane z poszczególnych rubryk nie sumują się ponieważ w jednej rodzinie może występować kilka dysfunkcji.

Dysfunkcja	2015	2016	2017
Bezrobocie	332	326	283
Potrzeba ochrony macierzyństwa	102	91	68
Długotrwała choroba	193	194	183
Bezradność w sprawach opiekuń.-wych	115	112	94
Niepełnosprawność	206	204	186
Alkoholizm	37	43	43
Inne – w tym:	13	20	22
Narkomania	0	0	0
Przemoc w rodzinie	5	7	5
Problemy w przyst. po opuszczeniu ZK	1	3	6
Łączna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka w tym: materialna	686	616	580

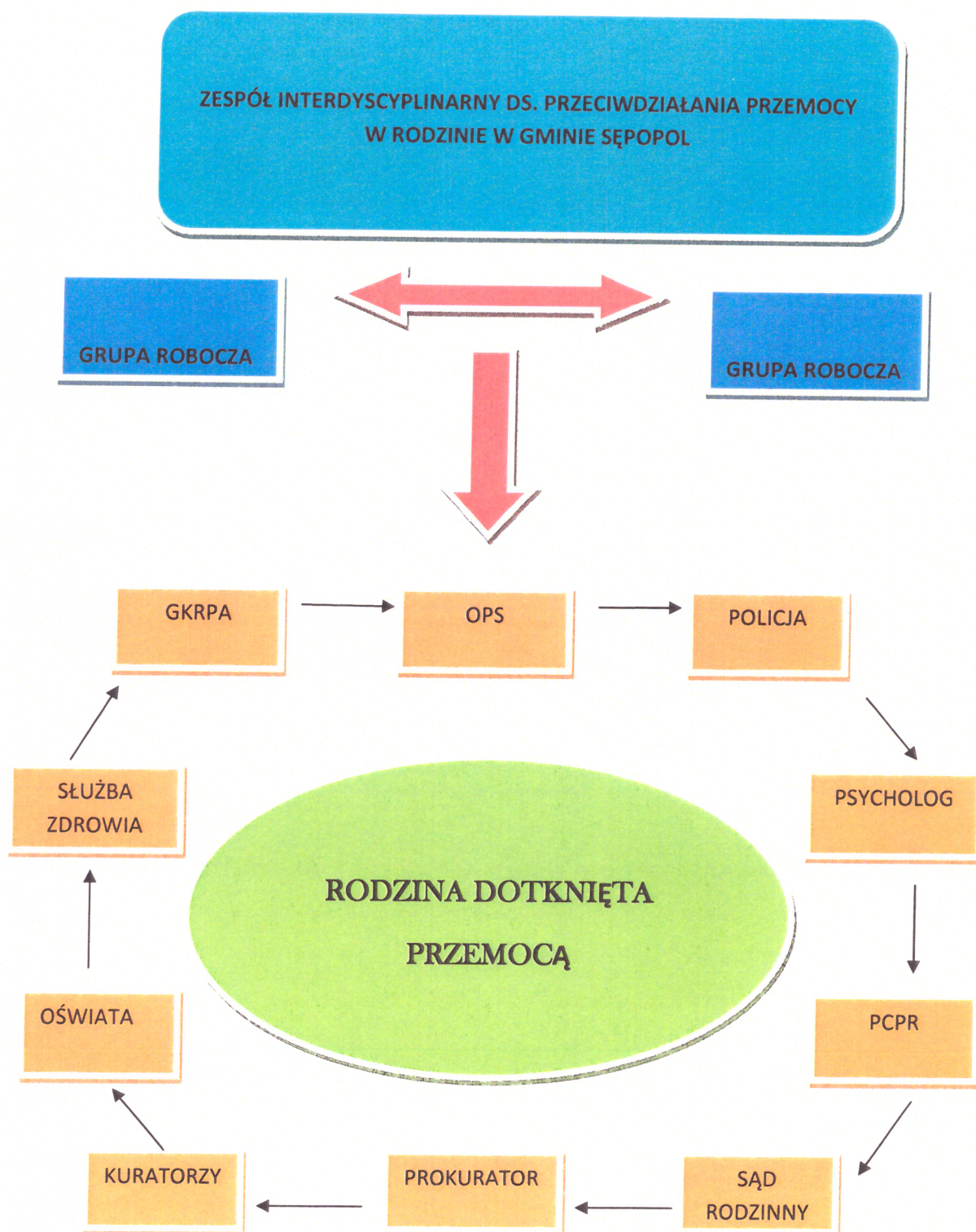
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie.

Niebieskie Karty – to procedura mająca na celu rozpoznanie zaburzeń życia rodzinnego wywołanych stosowaniem przemocy, ułożenie planu pomocy oraz podjęcie działań interwencyjnych. Do realizacji wymienionej procedury zobligowani są przedstawiciele policji, ośrodków pomocy społecznej, ochrony zdrowia i gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Każda z wymienionych instytucji w ramach swoich kompetencji zobowiązana jest do podejmowania działań zmierzających do udzielenia wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Procedura *Niebieskie Karty* została opracowana tak, by łączyć kompetencje służb oraz dążyć do współpracy w celu osiągnięcia lepszych efektów mających za zadanie minimalizowanie, a w konsekwencji eliminowanie negatywnych zjawisk burzących życie rodzinne.

SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SĘPOPOL

Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinie w oparciu o procedurę *Niebieskie Karty*-

źródło: dane ze sprawozdań Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępopolu.

Liczba zakładanych *Niebieskich Kart „A”* – rozpoczynających procedurę

Podmiot zakładający	2015	2016	2017
Policja	24	19	12
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	3	10	4
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	1	0
Oświata	0	1	0
Służba Zdrowia	0	0	0
Razem:	27	31	16

TABELA 1

Dane zawarte w tabeli nr 1 wskazują, że zmniejsza się z roku na rok liczba zakładanych *Niebieskich Kart – A*.

Łącznie w latach 2015-2017 do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w Sępopolu, wpłynęły - 74 *Niebieskie Karty*, z tego - 55 z Policji, 17 z Ośrodka Pomocy Społecznej. Po jednej karcie przesłała Oświata i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Służba Zdrowia nie przekazała druku *Niebieskiej Karty – A*.

Rodziny, którym zakładana więcej niż jedną *Niebieską Kartę „A”*–

	2015	2016	2017
Liczba rodzin, którym założono więcej niż jedną kartę w ciągu roku	6	11	8

TABELA 2

Zdarzają się przypadki, że życie w rodzinie jest bardzo mocno zaburzone z powodu stosowania przemocy. Praca służb powołanych do pomocy tym rodzin utrudniana jest przez brak chęci współpracy, ze strony sprawcy, a czasami też ofiary przemocy. Powoduje to, że akty przemocy powtarzają się i przez to interwencje policji, bądź pracownika socjalnego są częstsze, a czasami wymagają założenia kolejnego formularza *Niebieskiej Karty- A*

Powoływanie Grup Roboczych

Nazwa	2015	2016	2017
Liczba powołanych Grup Roboczych	22	26	15
Liczba spotkań Grup Roboczych	91	94	54

TABELA 3

Konsekwentnie, przy spadku liczby prowadzonych procedur *Niebieskie Karty*, zmniejszała się też liczba powoływanych Grup Roboczych.

Rodziny objęte procedurą *Niebieskie Karty*

	2015	2016	2017
Liczba rodzin objętych procedurą NK w danym roku	36	40	27

TABELA:4

Zakończenie procedury *Niebieskie Karty*

	2015	2016	2017
Liczba zakończonych procedur NK	20	30	17

TABELA:5

Ustawodawca w § 18 rozporządzenia (Dz. U. Nr 209, poz. 1245 z 2011 r.) określa, kiedy należy zakończyć procedurę „NK” tj. w momencie:

- *ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy;*
- *podjęciu przekonania o braku zasadności podejmowania działań.*

Ustawodawca określa, w praktyce jednak trudno jest zweryfikować i obiektywnie stwierdzić, że przemoc ustała. Ustanie stosowania przemocy nie jest mierzalne. Członkowie grup roboczych bazują na obserwacji własnej, wypowiedziach członków rodziny, specjalistów pracujących z rodziną, czasami własnej intuicji. Ważnym elementem jest realizacja planu pomocy.

Osoby dotknięte bezpośrednio przemocą domową

Osoby	2015	2016	2017
Kobiety	26	27	23
Mężczyźni	9	7	4
Dzieci	1	6	1
Razem:	36	40	28

TABELA 6

Z danych umieszczonych w tabeli nr 6 wynika, że najczęściej ofiarami przemocy są kobiety – 70 procent, mężczyźni stanowią 19 procent ogólnej liczby. Należy tu nadmienić, że w większości przypadków, gdzie ofiarami przemocy są mężczyźni, to sprawcami są dorośli synowie.

Osoby objęte pomocą Grup Roboczych bepośrednio lub pośrednio dotknięte przemocą domową

Osoby	2015	2016	2017
Kobiety	33	34	32
Mężczyźni	43	43	32
Dzieci	36	38	26
Razem:	112	115	90

TABELA 7

W rodzinach, gdzie występuje zjawisko przemocy, na ogół wsparciem służb zajmujących się pomocą dla tych środowisk, objęta jest w większości przypadków cała rodzina nie tylko osoby, które bezpośrednio są dotknięte przemocą, czy osoby stosujące przemoc.

Okres trwania procedury *Niebieskie Karty*

Okresy od.... do w m-cach	2015	2016	2017
0----3	6	4	1
4----6	8	7	5
7----9	9	14	7
10 i więcej m-cy	2	5	4

TABELA 8

Z powyższej tabeli można wyczytać, że procedura *Niebieskie Karty* nie jest procesem krótkoterminowym. Praca z rodzinami dotkniętymi przemocą trwa kilka m-cy. W latach 2015-2017 najczęściej tj. 30 procedur kończono w przedziale od 7 do 9 m-cy, 20 w przedziale od 4 do 6 m-cy.

Podane dane nie oddają w pełni obrazu skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Sępól. Zjawisko to nie zawsze jest (z różnych przyczyn) ujawniane, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie.

III. Analiza SWOT

Słabe strony	Mocne strony
• zjawisko przemocy zakorzenione w obyczajowości, • społeczne przyzwolenie na zachowania przemocowe, • rejony popegeerowskie, • niedostateczne przygotowanie i pomoc specjalistów dla ofiar i sprawców, • brak organizacji pozarządowych zajmujących się wspieraniem ofiar przemocy, • brak placówek socjoterapeutycznych, • niedostateczność środków finansowych,, • brak aktywności niektórych przedstawicieli podmiotów we wspólnej realizacji zadań Programu, • zbyt mała liczba wypracowanych wspólnych rozwiązań i procedur,	• tworzenie lokalnych systemów interdyscyplinarnych, • wzrastająca liczba zgłoszeń przypadków przemocy w rodzinie, • poliwalentność pracowników socjalnych i dobra znajomość środowiska, • mobilne i dynamiczne działania części kadry zajmującej się przemocą w rodzinie, • posiadanie bazy lokalowej do prowadzenia działań, • wiedza teoretyczna i praktyczna przedstawicieli i pracowników służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy, • chęć udziału pracowników instytucji w szkoleniach z zakresu procedury „Niebieskiej Karty”
Zagrożenia	Szanse
• zaburzone prawidłowe funkcjonowanie rodzin, • obawa przed uzewnętrznianiem problemu, • niska samoocena ofiar przemocy, • niewłaściwa postawa społeczeństwa wobec zjawiska przemocy, • niewystarczająca liczba asystentów rodziny, • problemy mieszkaniowe uniemożliwiające izolację agresora, • zbyt małe nakłady finansowe na zwalczanie zjawiska przemocy i realizację programu,	• prowadzenie programów profilaktycznych przez szkoły, • szkolenia kadry zajmującej się przemocą w rodzinie, • zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przemocy w rodzinie, • zmiana przekonań ofiary o sobie i swojej sytuacji, • programy korekcyjno-edukacyjne, • zmiany prawne umożliwiające bardziej skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą

• zbyt słabe zaangażowanie wykwalifikowanej kadry do pracy w obszarze przemocy, • duże obciążenie pracą zawodową członków grup roboczych, • nadmiernie rozbudowany formularz procedury „Niebieskie Karty”	
---	--

IV Cele, działania, sposoby realizacji

Cel główny: Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w Gminie Sępólno oraz ochrona osób doznających przemocy w rodzinie.

Cel główny będzie osiągany przez realizację następujących celów szczegółowych:

Cele szczegółowe

5. Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
6. Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.
7. Podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie.
8. Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poszczególnym celom szczegółowym przypisano działania, które zaplanowano w sposób uwzględniający możliwości finansowo – organizacyjne Gminy Sępólno

V. Adresaci Programu

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Sępólno, w tym:

- osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych - podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VI. Realizatorzy programu:

Realizatorami Programu są instytucje, służby, organizacje pozarządowe – podmioty realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Sępólno ze szczególnym uwzględnieniem Zespołu Interdyscyplinarnego w skład, którego wchodzi przedstawiciele:

1. Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie;
2. KPP Policji w Bartoszych;
3. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie;
4. Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Sępólnie;
5. Zespołu Kuratorskiego przy Sądzie Rejonowym w Bartoszych;

Podmioty współpracujące :

- - Szkoły i przedszkola z terenu Gminy;
- - Parafie;
- - Stowarzyszenie Bezrobotnych w Sępólnie;
- - Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Sępólnie;
- - Prokuratura;
- - Sąd;
- - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszych;
- - Straż Graniczna;
- - Sołectwa;
- - Kuratorzy zawodowi i społeczni;
- - Urząd Miejski w Sępólnie.

VII Metody działania:

1. Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy

Sposób realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1.dostarczanie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.	MGOPS Oświata Służba Zdrowia GKRPA Policja	Ciągłe w latach 2019-2025
2.rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (brozur, ulotek, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.	-----	
3.edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposób radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników (prelekcje, filmy, warsztaty),	Szkoły Psycholog Policja	
4.prowadzenie w szkołach zajęć uświadamiających zagrożenia płynące z przemocy w rodzinie oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie.		

5. umieszczanie informacji na stronie Internetowej MGOPS-u (zakładka informująca o przeciwdziałaniu przemocy)	MGOPS	
6.umieszczanie na tablicach informacyjnych materiałów o przeciwdziałaniu przemocy	MGOPS, Szkoły	

2. Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie

Sposób realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1.Dostępność do usług świadczonych przez osoby i placówki pomocowe osobom dotkniętym przemocą; 2.Tworzenie nowych miejsc pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie; 3.Rozszerzanie środowiskowych modułów ofert pomocowych o dodatkowe zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno-zawodowym, szczególnie dla młodzieży; 4.Popularyzowanie materiałów edukacyjnych i informatorów tematycznych dotyczących możliwości i form oferowanej pomocy; 5.Prowadzenie poradnictwa medycznego, psychologicznego, socjalnego, prawnego, 6.Prowadzenie terapii indywidualnej i grupowej; 7.Zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie; 8.Zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej oraz innej umożliwiającej rodzinie godne i prawidłowe funkcjonowanie; 9.Pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w utrzymaniu mieszkań z zasobów gminy.	MGOPS Oświata Służba Zdrowia Policja, GKRPA Psycholog Służba zdrowia Policja MGOPS MGOPS MGOPS	corocznie

3. Podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

Sposób realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1.dostarczanie rzetelnych informacji o zjawisku przemocy w rodzinie oraz konsekwencjach stosowania przemocy w rodzinie, 2.informowanie osoby stosującej przemoc o formach i instytucjach pomocowych., 3.Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych; 4. Udzielanie pomocy socjalnej, psychologicznej i terapeutycznej; 5.Spotkania edukacyjne z przedstawicielami Wymiaru Sprawiedliwości	MGOPS Oświata Służba Zdrowia Policja, GKRPA	corocznie

4. Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sposób realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1.zbieranie informacji na temat potrzeb szkoleniowych dla pracowników, 2.organizacja szkoleń i kierowanie na dostępne formy doskonalenia, w tym pełne lub częściowe ponoszenie związanych z tym kosztów, 3.gromadzenie i udostępnianie publikacji dot. przemocy w rodzinie, 4.wypracowywanie i wdrażanie procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem procedury <i>Niebieskie Karty</i>.	MGOPS MGOPS MGOPS Oświata Służba Zdrowia Policja, GKRPA	corocznie

Strategiczne metody działania:

1. systematyczna edukacja środowiska lokalnego na temat przemocy w rodzinie;
2. zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie;
3. ochrona ofiar przemocy w rodzinie poprzez wsparcie: medyczne, prawne, socjalne i psychologiczne;
4. budowanie skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
5. udostępnianie informacji o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy;
6. systematyczne podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych realizujących zadania z zakresu przemocy w rodzinie;

VIII. Przewidywane efekty realizacji Programu

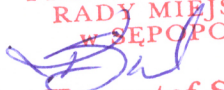
1. Zmniejszenia skali problemu przemocy w rodzinie w gminie Sępól;
2. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
3. Zwiększenie zakresu współpracy międzyinstytucjonalnej;
4. Przerwanie kręgu milczenia związanego z przemocą;
5. Zmiana negatywnych metod wychowawczych rodziców wobec dzieci;
6. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy domowej;
7. Zwiększenie poczucia wartości i poczucia bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
8. Zwiększenie poziomu kompetencji i skuteczności działań podmiotów realizujących Program.

IX. Czas realizacji

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach 2019-2025.

X. Podsumowanie

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar podlega ewaluacji i odpowiada potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Gminy Sępól. Poprzez monitoring możliwe będzie obserwowanie poszczególnych działań, ocena zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację programu oraz zgodność założonych celów z osiąganymi efektami. Niniejszy Program wpisuje się w realizację m.in. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
W SĘPOLU

Krzysztof Siudek